

Już ponad 1000 propozycji nazw dla polskiej egzoplanety

Trwa konkurs na oficjalne nazwy planet pozasłonecznych. W jego polskiej edycji napłynęło już ponad 1000 propozycji. Organizatorzy czekają do 31 lipca 2019 r. na pomysły na nazwy dla planety i jej gwiazdy, przydzielonych Polsce w ramach konkursu IAU100 NameExoWorlds. Organizatorem konkursu jest Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU), a jego krajową edycję wspiera Polskie Towarzystwo Astronomiczne (PTA).

6 czerwca 2019 r. na całym świecie wystartował konkurs IAU100 NameExoWorlds. Z okazji swojego stulecia Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU) umożliwiła wszystkim mieszkańcom Ziemi udział w wyłanianiu nazw dla planet krążących wokół innych gwiazd. Każdy kraj otrzymał prawo nazwania jednej planety i gwiazdy. Aby je wyłonić, prowadzone są narodowe konkursy.

„W polskim konkursie IAU100 NameExoWorlds otrzymaliśmy już zdecydowanie ponad 1000 zgłoszeń z propozycjami dla planety przyznanej Polsce. Zachęcamy do nadsyłania kolejnych. Na pomysły czekamy do 31 lipca 2019 r.” mówi dr Krzysztof Czart, krajowy koordynator IAU ds. popularyzacji astronomii, przewodniczący polskiego komitetu konkursowego IAU100 NameExoWorlds.

„Potem po wakacjach nastąpi drugi etap konkursu: po weryfikacji zgłoszeń przez komitet konkursowy pod kątem zgodności z kryteriami ustanowionymi przez Międzynarodową Unię Astronomią, wyłoniona zostanie pula propozycji, na które będzie można głosować” dodaje astronom.

Swój pomysł na nazwę może zgłosić każdy. Można tego dokonywać indywidualnie, albo jako szkoły, organizacje, instytucje, kluby lub inne podmioty. Zgłoszenia przyjmowane są poprzez formularz na stronie internetowej konkursu www.iau100.pl/planety. Należy zgłosić dwie nazwy: jedną dla planety, a drugą dla gwiazdy, którą okrąża. Dodatkowo trzeba dołączyć krótkie uzasadnienie dla naszego pomysłu.

Polsce przypadła do nazwania planeta BD+14 4559 b. Została ona odkryta w 2009 roku przez zespół polskich astronomów kierowany przez prof. Andrzeja Niedzielskiego z Centrum Astronomii UMK. Planeta jest gazowym olbrzymem nieco większym i masywniejszym od Jowisza. Okrąża swoją gwiazdę co około 269 dni ziemskich. Co ciekawe, jej orbita przebiega w ekosferze, czyli w strefie wokół gwiazdy, w której panują warunki umożliwiające występowanie na powierzchni planety wody w stanie ciekłym. Co prawda planeta jest gazowa, ale jeżeli posiada duży księżyc, który miałby atmosferę, to można spekulować czy nie panują na nim warunki zdatne do zamieszkania przez jakąś formę życia, a przynajmniej do występowania wody.

Gwiazda BD+14 4559 jest widoczna na niebie w konstelacji Pegaza. Późnym latem, jesienią i na początku zimy panują dogodne warunki do jej obserwacji wieczorami z Polski. Obiekt jest w zasięgu amatorskich teleskopów, a także lornetek. Natomiast samej planety nie zobaczymy, o jej istnieniu wywnioskowano na podstawie wpływu jaki wywiera na gwiazdę. Od układu BD+14 4559 dzieli nas około 160 lat świetlnych.

Polska astronomia ma duże osiągnięcia w dziedzinie badań planet pozasłonecznych. Warto chociażby wskazać odkrycie pierwszego pozasłonecznego układu planetarnego przez prof. Aleksandra Wolszczana, co ogłoszono w 1992 roku. Później wielu innych polskich astronomów odkrywało kolejne egzoplanety lub brało udział w ich badaniach. W szczególności należy wskazać dwie grupy badawcze z dużymi osiągnięciami na tym polu: zespół projektu OGLE (The Optical Gravitational Lensing Experiment, czyli Eksperyment Soczewkowania Grawitacyjnego) z Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Warszawskiego oraz zespół z Centrum Astronomii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Narodowy konkurs IAU100 NameExoWorlds uzyskał wsparcie w różnej formie od bardzo wielu podmiotów.

W szczególności polski konkurs IAU100 NameExoWorlds uzyskał patronat od Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Jarosława Gowina, a także patronaty honorowe od wielu organizacji i instytucji związanych z astronomią, kosmosem lub badaniami naukowymi, takich jak Polskie Towarzystwo Astronomiczne, Polskie Towarzystwo Miłośników Astronomii, Polska Agencja Kosmiczna, Polska Akademia Nauk (PAN), Europejskie Obserwatorium Południowe (ESO).

Patronami honorowymi są także krajowe instytuty astronomiczne: Centrum Astronomiczne im. Mikołaja Kopernika PAN w Warszawie (CAMK PAN), Centrum Badań Kosmicznych PAN w Warszawie (CBK PAN), Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (OA UJ), Instytut Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (IOA UAM), Centrum Astronomii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (CA UMK), Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu Warszawskiego (OA UW), Instytut Astronomiczny Uniwersytetu Wrocławskiego.

W gronie patronów honorowych znalazły się też instytucje zajmujące się popularyzacją astronomii: Planetarium Śląskie w Chorzowie, Hevelianum w Gdańsku, Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne w Grudziądzu, Planetarium EC1 w Łodzi, Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne, Centrum Popularyzacji Kosmosu Planetarium Toruń.

W składzie Komitetu Honorowego swoim autorytetem konkurs wspierają prof. Aleksander Wolszczan – odkrywca pierwszego pozasłonecznego układu planetarnego oraz wielu innych egzoplanet, prof. Andrzej Niedzielski – astronom z Centrum Astronomii UMK, odkrywca planety, która przypadła Polsce do nazwania, prof. Andrzej Udalski - astronom kierujący projektem OGLE, odkrywca wielu planet pozasłonecznych, będący polskim przedstawicielem w Międzynarodowej Unii Astronomicznej, prof. Jerzy Duszyński - prezes Polskiej Akademii Nauk, prof. Marek Sarna – prezes Polskiego Towarzystwa Astronomicznego, dr hab. Grzegorz Brona – prezes Polskiej Agencji Kosmicznej w okresie od marca 2018 r. do kwietnia 2019 r., specjalista od branży kosmicznej, Mieczysław Janusz Jagła – prezes Polskiego Towarzystwa

Miłośników Astronomii oraz Zofia Kaczmarek – studentka astronomii, dwukrotna zwyciężczyni Olimpiady Astronomicznej.

Nad przebiegiem konkursu czuwa Komitet Konkursowy w składzie: dr Krzysztof Czarł (przewodniczący komitetu) – Krajowy Koordynator IAU ds. Popularyzacji, prof. Andrzej Markowski – przewodniczący Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN, prof. Jarosław Włodarczyk – historyk astronomii, dr Halina Prętka-Ziomek – astronom z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Agata Gorwa – miłośniczka astronomii z Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii, Michał Kusiak – popularyzator astronomii, odkrywca komet i planetoid.

Także wiele mediów zdecydowało się udzielić patronatów medialnych konkursowi. W tym gronie są: Program Pierwszy Polskiego Radia, Urania – Postępy Astronomii, Świat Wiedzy Kosmos, Kosmonauta.net, Space24.pl, AstroNET, Astronarium, Astrofaza, Astrolife, Nauka. To lubię, Radioteleskop.pl, Radio Planet i Komet, We Need More Space.

Konkurs ma także sponsorów: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w ramach grantu na działalność upowszechniającą naukę), Polskie Towarzystwo Astronomiczne, czasopismo i portal „Urania – Postępy Astronomii”, firmę Rebel.

Jeżeli Twoja firma, instytucja lub organizacja chciałaby dołączyć do narodowego konkursu na nazwy planet w roli sponsora – prześlij swoją propozycję na adres iau@pta.edu.pl

Więcej informacji:

Komunikat PTA: <https://www.pta.edu.pl/prasa/pta1903>

Komunikat PtA o starcie konkursu: <https://www.pta.edu.pl/prasa/pta1902>

Komunikat IAU o starcie konkursu: <https://www.iau.org/news/pressreleases/detail/iau1908/>

Witryna polskiego konkursu IAU100 NameExoWorlds: <https://www.iau100.pl/planety>

Ogólnoświatowa witryna konkursu IAU100 NameExoWorlds:
<http://www.nameexoworlds.iau.org/>

Polska witryna IAU100: <https://www.iau100.pl>

Ogólnoświatowa witryna IAU100: <https://www.iau-100.org>

Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU): <https://www.iau.org>

Polskie Towarzystwo Astronomiczne (PTA): <https://www.pta.edu.pl>

Artystyczna wizja planety BD+14 4559 b: <https://www.iau100.pl/planety/galeria>

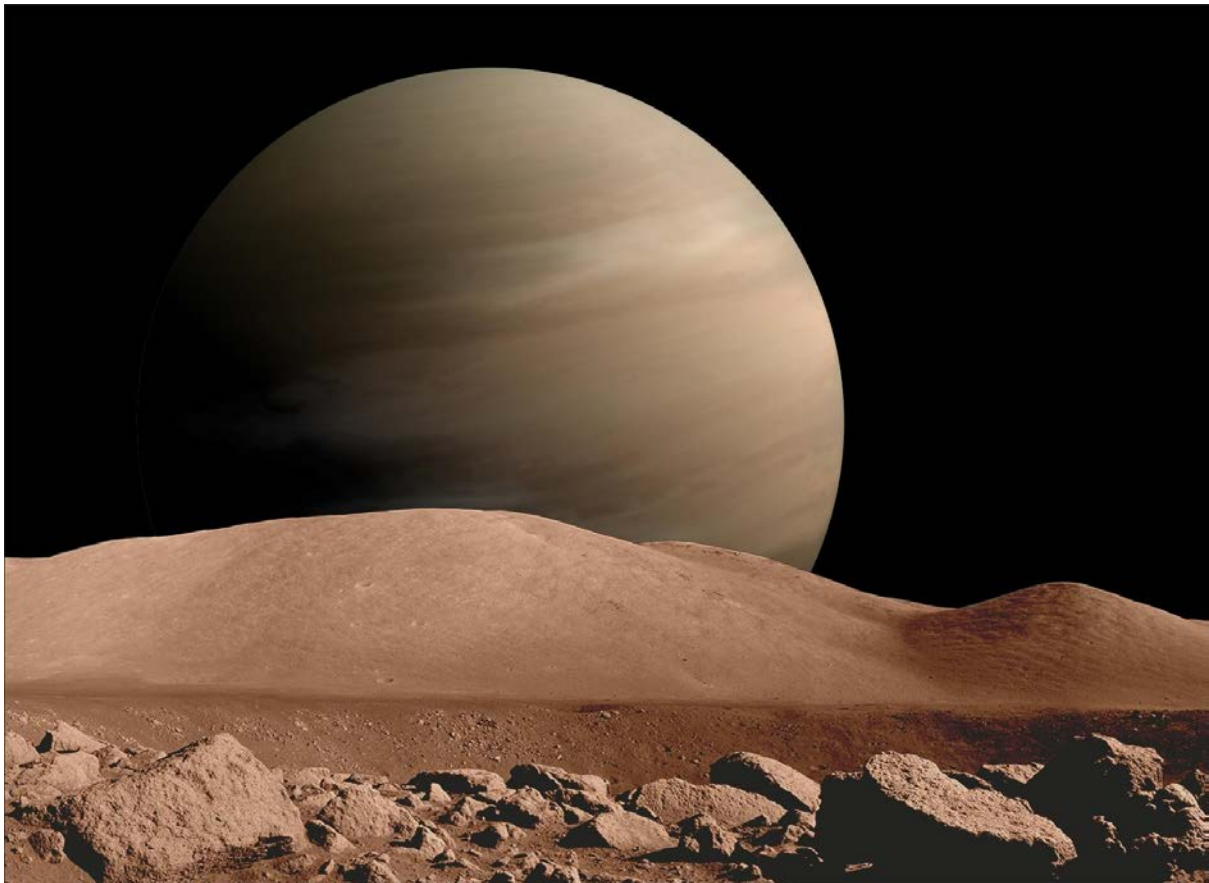
Wizualizacja planety BD+14 4559 b opracowana przez NASA:
<https://exoplanets.nasa.gov/exoplanet-catalog/7075/bd14-4559-b/>

Kontakt:

dr Krzysztof Czarł
Krajowy Koordynator IAU ds. Popularyzacji
Przewodniczący krajowego Komitetu Konkursowego IAU100 NameExoWorlds
e-mail: iau@pta.edu.pl
tel. 513 733 282

dr Halina Prętka-Ziomek
Członek krajowego Komitetu Konkursowego IAU100 NameExoWorlds
e-mail: iau@pta.edu.pl
tel. 509 809 962

Ilustracje:

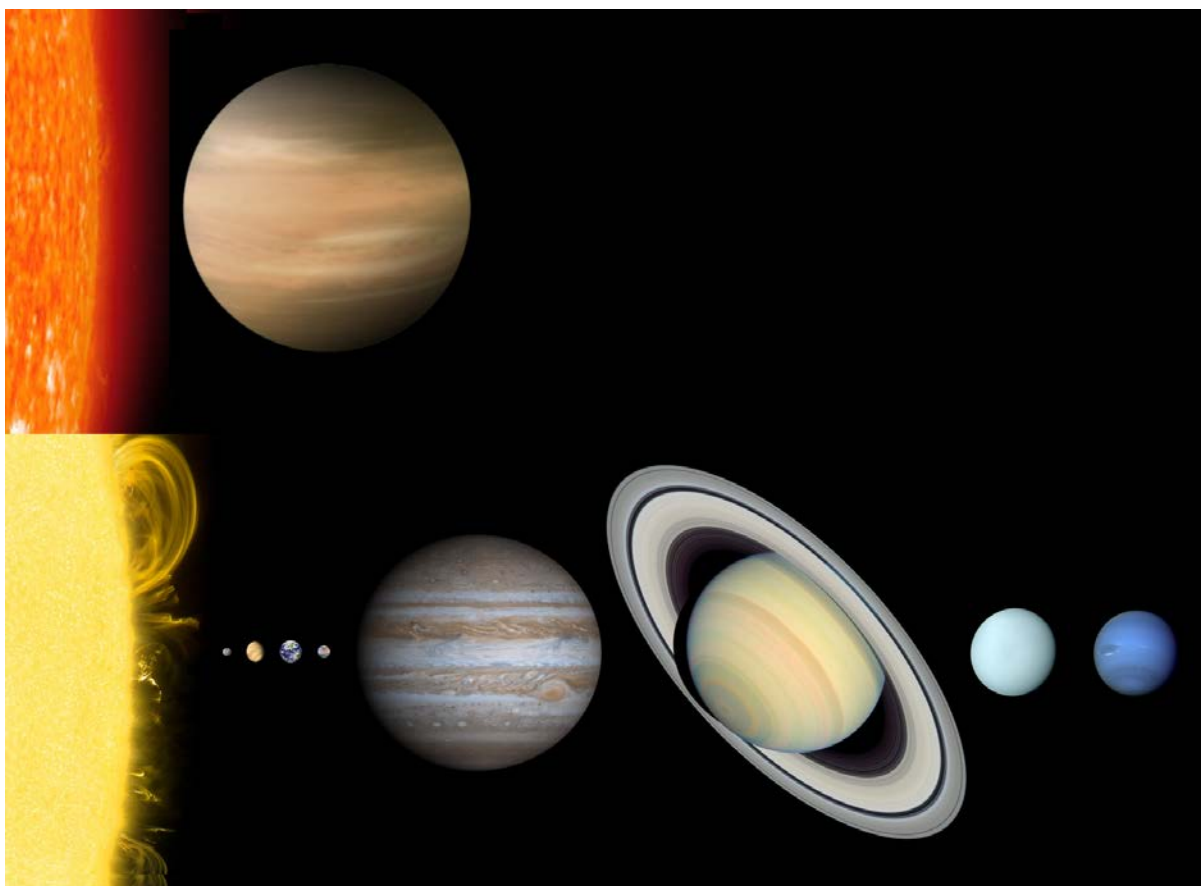
Artystyczna wizja widoku z powierzchni hipotetycznego księżycy planety pozasłonecznej BD+14 4559 b, którą przyznano Polsce do nazwania w ramach konkursu IAU100 NameExoWorlds. Rys.: W. Zięba/ IAU100 / PTA.

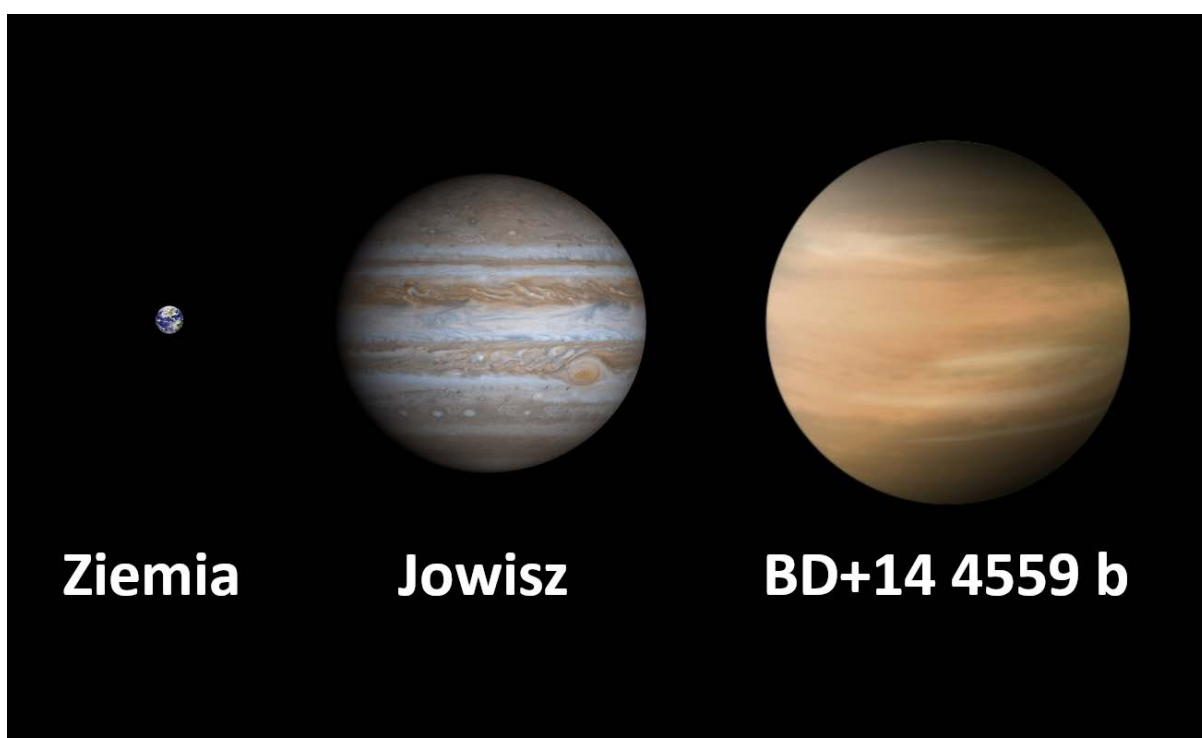
Artystyczna wizualizacja widoku na planetę BD+14 4559 b i jej gwiazdę. Rys.: W. Zięba/
IAU100 / PTA.

Artystyczna wizja planety pozasłonecznej BD+14 4559 b, którą przyznano Polsce do nazwania w ramach konkursu IAU100 NameExoWorlds. Rys.: W. Zięba/ IAU100 / PTA.

Porównanie rozmiarów planet w Układzie Słonecznym (na dole) i planety w układzie BD+14 4559 (na górze). Zachowano skale wielkości pomiędzy planetami, natomiast skala odległości od gwiazdy nie jest zachowana. Wykorzystano zdjęcia planet z NASA, natomiast w przypadku planety BD+14 4559 b jest to wizja artystyczna. Źródło: IAU100 / PTA.

Porównanie rozmiarów Ziemi, Jowisza i planety BD+14 4559 b. Rys.: IAU100 / PTA.

Prof. Andrzej Niedzielski z Centrum Astronomii UMK w Toruniu – odkrywca planety BD+14 4559 b, która przypadła Polsce do nazwania w ramach konkursu IAU100 NameExoWorlds. Fot.: Andrzej Romański / UMK.

Logo projektu IAU100. Źródło: IAU.

Logo w różnych formatach plików dostępne jest na stronie <https://www.iau100.pl/logo>

IAU100
NameExoWorlds

Logo konkursu IAU100 NameExoWorlds. Źródło: IAU.

Logo w różnych formatach plików dostępne jest na stronie <https://www.iau100.pl/planety/logo>